

PRIMERA CITA D'ALOSA PUPUT **ALAEMON ALAUDIPES A LES ILLES BALEARS**

Galatea LLIGONA ¹, i Roman PIRIS ²

RESUM.- *Primera cita d'alosa puput Alaemon alaudipes a les illes Balears.* El 19 de maig de 2019, es va identificar una alosa puput *Alaemon alaudipes* a l'aeroport de Menorca. Es va quedar al mateix lloc durant al manco cinc dies més, va ser observada per darrera vegada el 24 de maig. Si la observació és acceptada pel Comitè de Rareses de la SEO, serà la primera homologada per a Espanya (Península i Balears). *Paraules clau:* Alosa puput, *Alaemon alaudipes*, raresa, Menorca, Balears.

SUMMARY.- *First Hoopoe Lark Alaemon alaudipes record in the Balearics.* On May 19th 2019, a Hoopoe Lark *Alaemon alaudipes* was identified at Menorca airport. It remained in the same place for at least five more days, being last observed on May 24th. If the observation is accepted by the SEO Rarity Committee, it will be the first accepted record for Spain (Peninsula and Balearics).

Key words: Hoopoe Lark, *Alaemon alaudipes*, rarities, Menorca, Balearics.

¹ gala_llg@hotmail.com

² romanpirisparpal@gmail.com

El 19 de maig de 2019, un exemplar de alosa puput *Alaemon alaudipes* va ser identificada a l'interior del perímetre de l'aeroport de Menorca a les Illes Balears, mentre es realitzava una inspecció de la pista d'aterratge. La primera impressió va ser la de una titeta d'es-tiu *Anthus campestris* per la seva abundància a la zona i pel seu posat esvelt. Al apropar-se a l'exemplar, aquest va aixecar el vol. Va ser aleshores quan cridà l'atenció unes ales molt contrastades amb blanc i negre, paregudes a les del puput *Upupa epops*. Al posar-se un altra cop a uns pocs metres es va poder observar amb més detall. Un

bec exageradament llarg i corbat, les parts superiors del pit estriades, una cella blanca ben marcada, una llista ocular negra, la bigotera negra i una coloració general a les parts superiors d'au del desert, color arena esblanqueïda i marró clar amb les parts inferiors més clares (Foto 1 i 2). La seva forma de caminar va ser també característica, caminant aviat amb breus aturades que aprofitava per alimentar-se o vigilar el cel. Aquesta au va ser trobada inicialment a la pista activa de l'aeroport, encara que posteriorment es va desplaçar a un carrer de rodatge. Durant els dies que va estar present dins l'aeroport, va

Foto 1. Alosa puput *Alaemon alaudipes* observant a una terrola *Calandrella brachydactyla*. 19 de maig de 2019. Autor: Galatea Lligoña.

Photo 1. Hoopoe Lark *Alaemon alaudipes* with a Greater Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla*. May 19th 2019. Author: Galatea Lligoña.

ser observada gairebé sempre cercant aliment per les zones asfaltades i en rares ocasions a la zona d'herba. Es va tornar a observar en múltiples ocasions durant els següents cinc dies, sent observat per darrera vegada el 24 de maig de 2019. La seva aparició va coincidir amb una entrada de vent fort del sud i la seva desaparició amb una entrada de vent del nord.

L'aeroport de Menorca està situat a la part sud-est de l'illa, a prop de la ciutat de Maó amb una extensió aproximada de 7 km², és el tercer aeroport més importat de Balears en quant a trànsit de passatgers. Té una estacionalitat molt acusada amb el major volum de trànsit durant els mesos d'estiu (AENA, 2019). Les zones en revoltant la pista d'aterratge, els carrers de rodada i la plataforma d'estacionament d'aeronaus estan en revoltades en gran part per prats. Aquests s'intenten mantenir segats com a mesura dissuasiva per a les

aus, ja que poden arribar a ser un perill per a la seguretat aèria. Malgrat això i probablement a causa de la seva òptima localització, sobre tot durant la migració, en tan sols tres anys s'han citat diverses espècies rares, com el hortolà de Lapònia *Calcarius lapponicus*, la coablanca pàl·lida *Oenanthe isabellina*, la titeta grossa *Anthus richardi*, el menjamosques de collar *Ficedula albicollis*, l'arpella russa *Circus macrourus* i el ull de bou billistat *Phylloscopus inornatus*, a més d'altres que queden pendants d'homologació per part del Comitè de Rareses com el xixell *Columba oenas* o el hortolà rústic *Emberiza rústica*.

L'alosa puput és una au passeriforme de la família *Alaudidae* que inclou aloses, calàndries i les cogullades. Té una longitud de 18-23 cm i una envergadura de 33-41 cm. No presenta dimorfisme sexual. És una espècie pròpia de deserts i semideserts. La seva dieta està basada en insectes i altres invertebrats,

Foto 2. Alosa puput *Alaemon alaudipes* al carrer de rodatge.
20 de mayo de 2019. Autor: Galatea Lligoña.
Photo 2. Hoopoe Lark *Alaemon alaudipes* on the taxiway.
May 20th 2019. Author: Galatea Lligoña.

complementada per llavors i a vegades petits vertebrats com dragons i sargantanes. Fa niu a la part alta de mates o petits arbust, més rarament en terra. La posta habitual és de dos a quatre ous (DESFONTAINES, 1789; BIRDLIFE, 2020).

La distribució d'aquesta espècie és àmplia i s'estén des de les illes de Cap Verd a l'oest (on hi ha una reconeguda subespècie *Alaemon a. boavistae*) fins a la península aràbiga, Pakistan i Índia a l'est (CLEMETS, 2007) (Mapa 1). De les quatre subespècies, la més propera a les Illes Balears és la subespècie nominal *Alaemon a. alaudipes* que ocupa el desert del Sàhara, arribant al sud de Marroc i les zones àrides d'Algèria i Tunísia (BIRDLIFE, 2020). La seva població global és desconeguda, encara que apunta a una tendència poblacional regressiva, de moment no està considerada amenaçada (BIRDLIFE, 2017). És una espècie generalment

sedentària, però s'han constatat moviments eruptius al nord d'Àfrica (BIRDLIFE, 2020).

Aquesta observació és una raresa per a Europa, està pendent de ser homologada pel Comitè de Rareses de la SEO (CR-SEO), és la primera cita d'aquesta espècie a Balears i la segona vegada que es cita a Espanya (Península i Balears), hi ha una antiga cita a Màlaga, feta per Arévalo (1887). A les illes Canàries fins l'any 2017 existeixen deu registres homologats, tots ells a les illes orientals i durant els mesos d'hivern: un exemplar a Lanzarote el gener de 1988, un altre el febrer de 1997 a Fuerteventura i dos exemplars més a Fuerteventura el març de 1998. El novembre de 2016 després de gairebé vint anys sense cap observació, es va veure un exemplar a Lanzarote. El desembre de 2017 es varen observar fins a cinc exemplars diferents: un a Gran Canaria,

Mapa 1. Distribució de l'alosa puput *Alaemon alaudipes*. Font <https://www.seo.org/ave/alondra-ibis/> Map 1. Hoopoe Lark *Alaemon alaudipes* distribution map. Source <https://www.seo.org/ave/alondra-ibis/>

un altre a Lanzarote i tres més a Fuerteventura (GIL-VELASCO *et al.*, 2019). I per acabar, hi ha una cita el febrer de 2018 a Lanzarote pendent d'acceptació pel CR-SEO. A la resta d'Europa hi ha escasses cites repartides entre Malta (principalment d'octubre a novembre), Itàlia i Turquia (BIRDLIFE, 2020).

AGRAIMENTS

Volem agrair al revisor anònim que ha millorat el manuscrit final.

BIBLIOGRAFIA

- ARÉVALO BACA, J. 1887. *Aves de España*. Viuda e hijo de Aguado. Madrid.
- CLEMENTS, J. F. 2007. *Clements Checklist of Birds of the World*, 6th Edition. Cornell Lab of Ornithology. Nueva York.

(Rebut: 13.02.2020; Acceptat: 11.03.2020)

DESFONTAINES, R. L. 1789. *Mémoire sur quelques nouvelles espèces d'oiseaux des côtes de Barbarie*. Histoire de l'Académie Royale des Sciences 1787. Paris.

BIRDLIFE INTERNATIONAL. 2017. *Alaemon alaudipes* (amended version of 2016 assessment). *The IUCN Red List of Threatened Species* 2017.

BIRDLIFE INTERNATIONAL. 2020. Species factsheet: *Alaemon alaudipes*. Downloaded from <http://www.birdlife.org> on 11/03/2020.

GIL-VELASCO, M., ROUCO, M. A., GARCÍA-TARRASÓN, M., GARCÍA-VARGAS, F. J., HEVIA, R., ILLA, M., LÓPEZ, F., LÓPEZ-VELASCO, D., OLLÉ, A., RODRÍGUEZ, G., RODRÍGUEZ, M. & SAGARDÍA, J. 2019. Observaciones de aves raras en España, 2017. Comité de Rarezas de la Sociedad Española de Ornitología. *Ardeola* 66-1: pp 169-204.

ANNEX

Altres fonts consultades no incloses a la bibliografia:

- AENA 2019. <http://www.aena.es/>
- Revista *Ardeola* International Journal of Ornithology volumes 65.1 y 66.1 <https://www.seo.org/ave/alondra-ibis/>
- <https://www.reservoirbirds.com>